

Metamorfose moe

EASTERSKAR

Even buiten Heerenveen is twee kilometer nieuwe natuur ontstaan. Natuurgebied Easterskar is groter geworden dankzij een indrukwekkend project van Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân en It Fryske Gea. Een megaklus die resulteerde in een ecologische verbindingszone waardoor het prachtige moerasgebied is aangesloten op andere natuurgebieden. Dieren kunnen zo makkelijker en veiliger van de ene plek naar de andere plek trekken en de verspreidingskans voor planten wordt groter.

*Tekst: Henk Dilling,
Foto's: Dico de Klein*

“Moatst ris hearre... Dit is no de stilte fan it Easterkar. Sa stil is it hast nerges mear.” Het zijn woorden van Ane Zijlstra. Hij is als projectleider van It Fryske Gea betrokken bij de landschappelijke verandering van het natuurgebied tussen Sintjohannesga en Rotstergaast. Hij gidst ons door dit prachtige gebied met

veel open water, rietland, moerasbos en grasland. Voor maar liefst tachtig soorten vogels is dit het broedgebied. Het is een paradijs voor vogelaars. Zij hebben een fantastisch uitzicht op de vogelrijkdom vanuit de fraaie vogelkijkhut de Skiere Goes aan de rand van een grote waterplas. De zeearend, de zilverreiger,

*Heikikker/Heidekikkert
Foto: Hans Pietersma*

rasgebied

lepelaar en roerdomp zijn regelmatige gasten. Verder zijn er het hele jaar grote groepen ganzen en pleisterende vogels, zoals blauwe kiekendief, boomvalk, ruigpootbuizerd, houtsnip en klapekster.

Rietoevers met waterplanten

Wat meteen opvalt is dat het natuurgebied in vergelijking met de weilanden eromheen vrij hoog ligt. Daardoor loopt het grondwater weg naar de laaggelegen weilanden met een lager grondwater- en slootpeil. Het resultaat is dat het moerasgebied snel verdroogt. Met alle gevolgen van dien, zo bleek tijdens de hete zomer van 2018. Door de droogte was er op sommige plekken te weinig water en stierven er honderden vissen. Met het project 'ecologische verbindingszone Easterskar – Tsjonger' komt er een einde aan die ongewenste situatie. Doel van het project is uitwisseling van flora en fauna door het verbinden van het natuurgebied Easterskar met het zuidelijk gelegen Brandemeer. Door toevoer van water vanuit de Tsjonger wordt de verdroging in het Easterskar een halt toegeeroepen. Een door het voormalige landbouwgebied gegraven slenk laat het water vanuit de rivier onder vrij verval naar het Easterskar stromen. Ook zijn er vijftien langwerpige petgaten gegraven die het water in het natuurgebied vasthouden. Ze bieden een veilig leefgebied aan vlinders, libellen en verschillende amfibieën en reptielen, zoals heikikker en ringslang. Ook de roerdomp en de otter voelen zich hier thuis. "Moai is ek dat hjir aanst reidwâlen ûntsteane mei tuorbouten (lisdodde) en wetterplanten lykas bearzerûch (fonteinkruid), giele plomp (gele plomp), swanneblommen

(waterlelies) en ielstikel (krabbenscheer)", zegt Ane. Om de variatie in de verbindingszone nog groter te maken, zijn er delen van de graslandpercelen geplagd en op andere plaatsen opgehoogd.

Ook de doorstroming van het water - tot in de kern van het natuurgebied - is enkele jaren geleden verbeterd. Daartoe zijn verschillende sloten opgeschoond. Om vergrassing van heide tegen te gaan is het pijpenstrootje op een aantal plaatsen verwijderd. Daardoor komen kruiden en veenmossen terug en daar hebben nachtzwaluw, hagedis en roodborstta-puit weer profijt van. Met de afgeplagde strook is het wandelpad naast de Rotstersloot opgehoogd.

Onder- en bovengronds

Het is moeilijk voor te stellen dat in dit verstilde landschap nog maar enkele weken geleden het geluid overheerste van grote rupskranen die het gebied op de schop namen. Er is in de achterliggende maanden veel werk verzet. Een bijzonder moment was de plaatsing van vier zware betonnen duikers in een gegraven fundering op de bodem van de waterschap-sloot de Nieuwe Maadschutting. De duikers wegen 25.000 kilo per stuk. Voor de beeldvorming: een personenauto weegt ongeveer 1000 kilo. Met een enorme telescoopkraan werden de zware elementen op hun plaats gezet. "Se hawwe in belangrike funksje yn de ferbiningsône, want se soargje derfoar dat it wetter foar de lânbou en it wetter foar it natuergebiet skieden bliuwt. Lânbou en natuer wurkje mei ferskillende wetterpeilen. Oer it generaal hâldt de lânbou in leger wetterpeil oan en yn natuergebieten profitearret de natuer just fan in heger wetterpeil. Der kruse hjir dus twa 'rivieren': ûnder de grûn rint it wetter foar de lânbou en boppe de grûn it wetter foar it Easterskar." Ook is een kade aangelegd die nodig is voor een goed beheer van

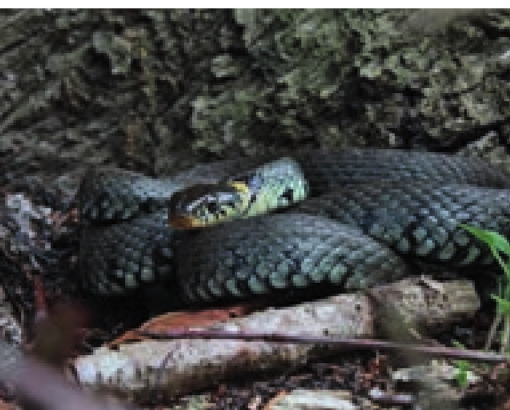
Levendbarende hagedis/Lytse hagedis

het natuurgebied. Voor het ophogen van de kaden is grond uit de nieuw gegraven petgaten en slenk gebruikt. Over de kade komt een kuierpaad, dat begint aan de Schoterweg en aansluit op de bestaande wandelpaden van het Easterskar.

'Oare tiden, oare fyzjes'

Het natuurgebied is ooit ontstaan door de vervening ofwel turfwinning. In de negentiende eeuw was turf een veelgebruikte brandstof. Met het opgraven van het veen was een aardige boterham te verdienen. Na droging werd het veen tot repen turf verwerkt. Na de vervening resteerde een gevarieerd gebied van onregelmatig vergraven gronden en uitgeveende sloten en petgaten. Met de aanleg van de verbindingszone is veertig hectare nieuwe natuur ontstaan. Daarvoor moest een boer worden uitgekocht en is met andere agrariërs boerenland geruild. Minder geschikte landbouwgrond krijgt daarmee een natuurfunctie.

Voor de eerste plannen over een verbindingszone moeten we vijftien jaar terug in de tijd. Henk Bleker (CDA) was toen staatssecretaris van Landbouw. De aanleg van ecologische verbindingszones woog in zijn optiek niet op tegen het belang van de landbouw. Het gevolg was dat er minder rijks-geld beschikbaar werd gesteld voor het realiseren van natuur. Het plan Easterskar verdween uit beeld. "Under it motto 'oare tiden, oare fyzjes' waard in pear jier letter in part fan de wizige plannen weromdraaid. De ferbiningsône fan it Easterskar nei De Tsjonger koe werklikheid wurde."

Ringslang

